

Vízkereszt

Ef 3,2-6

Isten titka

²Bizonyára hallottatok Isten kegyelmi adományáról, amelyben a ti javatokra részesültem. ³Kinyilatkoztatásból ismertem meg a titkot, mint főntebb röviden megírtam. ⁴Ha elolvassátok, megérthetitek, hogy betekintettem Krisztus titkába, ⁵amelyről korábban nem tudtak az emberek úgy, ahogy most a Lélek a szent apostoloknak és prófétáknak kinyilatkoztatta. ⁶Eszerint Jézus Krisztusban a pogányok is társörökösök, tagjai az egy testnek, és részesei az ígéretnek, az evangélium révén.

Szent Pál Isten titkának leírására a görög „misztérium” szót használja. Az evangéliumokban csak egyszer szerepel (Mk 4,11), és ott az Isten országa titkára vonatkozik, amelybe a tanítványi kör be van avatva, de a kívülállók nem. Pál a görögök között igehirdetése kapcsán igen gyakran találkozott ezzel a szóval a széles körben elterjedt misztériumvallások, az Eleuszi Misztérium nevű ünnepi játékok, valamint a Kübele-, a Dyonüsziosz- és a Mitrász-kultusz közismert vallási szövegei és tanításai kapcsán. Pál szóhasználatában azonban ez a szó Isten titkos bölcsessége (1Kor 2,7), a megfeszített és feltámadt Krisztus művére vonatkozik. Maga is tapasztalta, hogy ezt a titkot mint értékes újdonságot a világ nem képes felfogni, hanem csak azok, akik képesek megérteni az általa hirdetett kinyilatkoztatást. Pál úgy értelmezi a saját küldetését, hogy éppen ezt a misztériumot kell igehirdetésével feltárni, és hogy hallgatói az ő igehirdetése által és Isten kegyelmével képesek megérteni ezt a titkot.

A megértés minden esetben megvilágosodásszerű folyamat, mely azonos értékűvé tesz az egyházban zsidót és pogányt egyaránt. Olyan vallási élményről van szó, amelyet Pál is átélt, és ennek átélésére segíti a híveket is. Pált ez a vallási élmény egyenrangú apostollá teszi a többi apostollal, aki „testileg” is ismerte Jézust nyilvános működése idején. Emiatt Pál leveleiben az evangéliumi igehirdetést soha nem ismétli el, mert annak ő nem volt tanúja, hanem teológiailag összefoglalja az evangéliumi igehirdetést. Jól tudja, hogy a megfeszített Krisztus titkának hirdetése a zsidóknak botrány, a pogányoknak pedig oktalanság, de azoknak, akik hisznek, Isten bölcsessége (1Kor 1,23 k.). Azok a természetes embereknek (Pálnál pszichikusok), akik csak saját természetes erejükben bíznak, ez a titok érthetetlen. Csak a lelki emberek (Pálnál pneumatikosz) számára érthető, akiket megtanít erre a Lélek (1Kor 2,15).

Kétségtelen, hogy nagy lelki változáson kell keresztülmenni valakinek ahhoz, hogy Jézus keresztjét szépen lássa, és Krisztus megváltását értelmes dolognak fogja fel. Pál a vallási élménye miatt nem tartja magát rendkívüli embernek, hanem úgy értelmezi, hogy ez a vallási felismerés rója rá az igehirdetés feladatát, vagyis neki ezt az élményt tovább kell adnia. Pál Krisztusmegértése nem fogalmi jellegű és időben kivetíthető megértési folyamat. Pál Krisztus megértése egyetlen élményből származik, melyet egy életen keresztül magyaráz, és hihetetlen aktivitása is ebből az élményből táplálkozik. Ezért gondolkodását és teológiáját nehezen értik meg azok, akik minden vallási élményt nélkülöznek. A világ és az egyén élete ilyen megvilágosodási élmény után egészen más, mint annak előtte volt.

A vallási megvilágosodás nem a vallási turizmus terméke. Amikor ellátogatunk a szent helyekre, akkor nem feltétlenül találkozunk azokkal a lelki élményekkel és azzal a megvilágosodással, amelyet a vallási élet nagyjai átéltek. Csak helyeket látunk és nem azt, ami azon a helyen történt Isten és ember között. A vallási szövegek pusztán olvasása vallási élmény nélkül szintén csak kulturális újdonsághoz vezet bennünket, és nem feltétlenül eredményez vallási élményt. A szellem- és a személyiségfejlődésnek számos állomása van. Akadnak, akik számára a kínai zene élvezhetetlen és monoton, főleg ha nem ismerik a kínai kultúrát és filozófiát. Beethoven szimfóniáit nem élvezzi az, akit csak a rockzene tud „feldobni” erős ritmusával. Ahhoz, hogy a vallási szövegeket élvezni tudjunk, lelkünknek egy bizonyos esztétikai, etikai és vallási fejlődésen kell átmennie. Mivel ez elég bonyolult folyamat, nehéz megmondani, hogy kinek mikor és minek a hatására nyílik meg a lelke az Isten kinyilatkoztatása számára. Annyi biztos, hogy szükséges az életnek egy átfogó szemlélete ennek a vallási élménynek a megértéséhez. Van, aki egy életen keresztül eljátszadzik apró újdonságokkal, anélkül, hogy átfogó szemléletet alakítana ki. Van, aki képtelen saját életének és tevékenységének folyamatos rendezésére. Van, aki soha nem tud elvonatkoztatni a saját életétől és érdekeitől. Mindezek számára Isten kinyilatkoztatása nehezen lesz érthető. Pálnak viszont van egy nagy megvilágosodási élménye. Ez megváltoztatta nemcsak a gondolkodását, hanem a tevékenységét és az egész viszonyrendszerét. Igehirdetése során soha sem elvont tanítást akart átadni, hanem ebben a vallási élményben akarta részesíteni hallgatóságát. Ez a vallási élmény tette naggyá az ősegyházat, nélküle az egyházi élet csak monoton tevékenység lenne. Csak Isten titkába való betekintés teszi élővé a vallásosságot.